

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évr. . . . 6 korona.
Egyes száma ára 4 fillér.

HEGYLEJENK HETENKENT EGYSZER:

szombaton és egyes rendkívül alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKEZTŐSÉG:

Városi közlévtér (városi ház).
földszint 7. sz. ide küldendő
-a kéziratok.

KIADÓVÁLLALAT:

Városi könyvnyomda-vállalat
Irodája, ide küldendő
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDESI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Szegényügyünkről.

(K) A szegényügygel érdemes foglalkozni mindig, de különösen most, ebben a szociális világban, midőn minden oldalról elégedetlenséggel találkozunk. A nehéz megélhetési viszonyok, az emberekre ráomló bajok és szerencsétlenségek, elemi csapások és az emberi könnyelműségből származó romlások megsokszorozták a szegények számát és az irtalomra számítóok légióját úgy, hogy a minden oldalról feltörő bajokon csak akkor és úgy segíthetünk, ha ezt a kérdést alaposan tanulmányozva a segítségadás okos módját eltaláljuk.

Nálunk Magyarországon a törvényhatóságok, városok, községek, emberbaráti intézmények és a szegények országos szövükön viselő emberek igen sokat foglalkoztak és foglalkoznak manapság is a segélyre szoruló helyzetének orvoslásával. Szabályrendeleteket gyártottak a szegényügy rendezéséről, ánkéteket tartanak, hogy miképpen lehetne a siralom völgyét az emberbaráti szeretet sugárkévéjével bevilágítani és bemelegíteni, a módosabb városok és községek szegényházakat építettek és segíteni vágyván a föld poráig levereteken, valóságos hajtóvadászatot rendeztek a szegényház népesítésére, másutt ismét a társadalom hőlgyei, az irtalom földi angyalai vették áldó szeretetükbe a szegényeket, ismét máshol népkonyhákat állítottak, melegedő szobákat rendeztek és mégis-mégis, aki csak egy pillanatra is betekint a föld boldogtalainak életébe, szomorúan tapasztalja, hogy a bajokon csak szórványosan van segítve, emberi szeretetünk csak éfemer jellegű, a legtöbb esetben nem a valódi szegényeknek jut a segítség, hanem a korhely és dologtalan mihaszna emberek jutnak alamizsnához. Ismerem városunk szegényeinek viszonyait. Tíz éve látom a debreceni jótékony négyeletnek segítségosztó jobbkezt fáradsáthatlanul, önfelelődozásban dolgozni. Azt is látom az előttem fekvő és kezeimen átmenő íráskönyvön, hogy a város mennyit költ a szegények segélyezésére, egyesek állandó nyomorának vagy pillanatnyi gondjának enyhítésére; ismerem azokat, akik mindig készek erszényükhöz nyulni, ha az élet fekete nyomora könnyőfületért eseng, látom naponként a társadalom szívének megnyilatkozását és mégis ott vagyunk, hogy nem tudunk eleget tenni és csak némileg is elvenni valamit abból a sötét felhőkből, amelyek az emberek ezreinek lelkére borulnak.

Ebből én azt látom, hogy a módosabb embereknek, városoknak, községeknek van szívök a nyomor enyhítésére, de a meg- és felajánlott eszközöket nem ok- és célszerűen használjuk fel. Vagyis az a mi hibánk, hogy emberbaráti szeretetünket első sorban is nem egyesítjük egy fókuszban, hanem külön-külön osztogatjuk segítségünket és ebben a segítségben nagy szerepe van a tiszteltreméltó versengésnek és valljuk meg őszintén, néha-néha a korunkat jellemző

feltűnési vágnak is. Vagyis még a humanizmust is a vásárra visszük és míg egyesítve erőnket le tudnánk küzdeni a nyomor fenyegető rémét, így széttagolva, filléreinket megosztva míg egyeseket támogatunk, az igazi szegényeséget ott hagyjuk vigasztalanul fetregve a nyomorban.

Ismerek ugynevezett élelmes szegényeket, akik az irtalom fillereiből meglehetősen gondatlan és hozzáteszem, dologtalan életet élnek. Állandó segítséget kapnak a városunkban áldásosn működő négyeletektől, néha kettőtől, háromtól, rendszeres havi segélyben részesítik őket a város, télen a népkonyha menti fel őket a napi ellátás kiadásaitól. Amiből az következik, hogy míg egyesek három-négy helyről kapnak segítséget, addig az ugynevezett mérsékelt szegény koplal és boldog, ha valamelyes emberbaráti intézménytől néhány fillérenyi segítséget kap.

Ha azonban városunk szegényügyei egy kézben folyának össze, ha összes szegényeinket nyilván tartanánk, ha nem ötletszerűen, személyeket válogatva, hanem a valódi nyomort figyelnék meg, az ilyen összehalmozott segítyezések nem történnének meg. Akkor az igazi nyomorgó kapna első sorban kenyeret, akkor a szemérmes szegénynek is jutna valami, mert nem kapkodnák el a jótéteményeket azok, akik üzleti tökélt csinálnak az emberek jóhiszeműségéből, könnyűrölő szeretetéből és mindazon helyek felkereséséből, ahol állandó, vagy pillanatnyi segedelmre számítanak és számításukban a legtöbb esetben csak nagy ritkán csalódnak.

Ezen a bajokon pedig úgy és akkor lehetne segíteni, ha a város egy szegényügyi osztályt szervezne, még pedig német mintára. Ott vannak előtűnk a német városok, ahol mintaszertűn vezetik a szegények ügyét. A várost feladatában a nagy közönség támogatja; nem várja, míg a szegény jelentkezik, hanem felkeresi, felkutatja azokat, életviszonyaikat a segítség tartama alatt megfigyeli, ellenőrzi és éles szemével betekint a nyomornak, a valódi szegénységnek fekete hajlékába, miáltal elérli azt, hogy méltatlanokra nem pazarolja sem szívének szeretetét, sem érzőnyének filléreit.

Nagy hibája szegényügyünknek az is, hogy a szegény csak hosszas utánjárás és várakozás után jut a legtöbb esetben segítséghez. Előbb megvizsgálják, — persze napok mulva — hogy igazat beszél-e nyomoráról, a rendőrség kiszáll hozzá, a tapasztaltakról jelentést tesz, ez a jelentés bekerül a tanácshoz, a végzés aztán a kiadóba kerül, ott a sorrend szerint leírják, a szegénynek kézbesítik, egyszerűen a jámbor akár éhen halhat, míg valamelyes segítséghez jut. Itt azonban még nem végződik a dolog, mert tárgyalás alá kerül az illetőnek illetősége, megindulnak a jegyzékváltások és sokszor évekig eltart azon kérdés eldöntése, vajjon kit terhel a segélyezési összeg megtérítése.

Ami pedig ama pillanatnyi segítségeket illeti, melyeket a szegények és didergők a polgármesteri irodában kapnak, céliravező segítségi eszközöknek nem bizonyulnak, mert ide mindenféle méltatlan ember vetődik fel és csakhogy siránkozásától szabaduljanak, kielégítik őket néhány koronával. Ezek azután állandó alakjai a város házfolyosóinak és nem is távoznak el addig, míg valamit nem kapnak.

Ennek azután az a következménye, hogy míg a város a maga pénztárából és a jószívű emberbarátok ajándékából igen sok pénzt oszt ki, addig tulajdonképpen a bajon nincs segítve, az utcai kéregetők szaporodnak, a házakba követelőleg lépnek be; azok pedig, akik hiába várják a hivatalos processes lassuságát, csöndes rezignációval vagy földi léteüket átkozó elkéseredéssel vonszolják nyomorult életüket a szenvedések és nélkülözések tövises útján.

Lapunk jövő számában ismertetni fogjuk a német szegényügyet. Aki figyelmére fogja méltani sorainkat, az meg fog győződni arról, hogy e tekintetben nagyon hátra vagyunk és igen sok a tennivalónk.

A debreceni egyetem tervezete.

A debreceni főiskola akadémiai tanácsa által tárgyalt alapul elfogadott javaslat.

— Irta: Kun Béla dr. jogtanár. —

Körülbelül másfél évtizede annak, hogy a debreceni ref. főiskola továbbfejlesztésére és különösen bölcsészeti fakultással és tanárképzőintézzel kiegészítésére irányuló óhaj egy debreceni társadalomban, mint a főiskola felettes hatóságai, az illetékes református egyházi szervezetek körében nagyobb hullámokat kezdett vetni.

Az akkor nagy lelkesedéssel megindult társadalmi mozgalom azzal a haszonnal mindenesre járt, hogy az érdeklődést vagy cél iránt széles körökben felkeltette, minek révén hagyományokkal, adományokkal — a bölcsészeti fakultás céljaira — a főiskolát számosan fölkeresték úgy Debrecenből, mint az ország különböző vidékeiről; — ám másrészt azt is nyilvánvalóvá tette, hogy pusztán eféle adakozások útján elérhető időközön belül nem lehet a kollégium vagyona — melynek jövedelmei az összes szükségletek megfelelő kielégítésére most sem elegendők — annyira növelni, hogy még egy akadémiai fakultás, vagy éppen egyetem felállítható legyen.

A mozgalom tulajdonképpen azonban a református egyház kormányzó testületei köréből eredt. Az 1891. évben Budapesten összeült országos zsinat kimondotta, hogy Kolozsvárt egy theologiai, Debrecenben pedig egy bölcsészeti fakultás felállítását szükségesnek látja. Am megelégedett az elvi kijelentéssel s e határozatnak reális eredménye csupán annyi volt, hogy az egyházi főhatóságok hivatalos felhívására megindult országos gyűjtés során a kicsiny, szegény egyházközségek is elküldték a maguk filléreit a debreceni bölcsészeti fakultás céljaira. A kolozsvári theologiai akadémia — igaz, hogy egy másik theologiai tanintézet megszüntetése árán — már régen létesült, a debreceni bölcsészeti fakultás ügye azonban az akció révén vajmi kevés haladt az igen távoli megvalósulás felé.

Az a körülmény, hogy a zsinat elvi kijelentése sem járt nagyobb kézzelfogható eredménnyel, meggyőzhette a még kételkedőket, hogy a debreceni főiskola továbbfejlesztése csakis a három legközvetlenebbül érdekelt tényező: a tisztánul református egyházkerület, mint a főiskola közvetlen főhatósága, — a szintén fentartóként szereplő debreceni református egyház, — és főképen Debrecen város

hatályos közreműködésével, azaz anyagi áldozatával történhetik.

E három tényező közül ebből a szempontból legkevésbé az egyházkerület jöhet számba, melynek vagyona nincsen s mely saját közigazgatási szükségleteit is egész a legújabb időkig a kebelébe tartozó egyházközségek különben is sulyos — sok helyt az állami adó kétszeresét, sőt háromszorosát is kitevő — egyházi adójának igénybe vételével fedezte.

Sokkal inkább számításba vehető a debreceni református egyház, mely tekintélyes vagyonnal bír és tagjai adózási képességében is jelentékeny anyagi erő felett rendelkezik. Méginkább Debrecen város, mely egyszóval az országnak egyik leggazdagabb városa, másrészlől száradok óta a legerősebb patronusa volt a főiskolának, kétségkívül annak tudatában, hogy e főiskola fennmaradása és fejlesztése a legközvetlenebb erkölcsi és anyagi hasznalónak magára Debrecen városára jár.

A legnevezetesebb lépést a bölcsészeti fakultás felé is eleddig Debrecen város tette. Abból a nagyszabású tervből ugyan, melyet 1896-ban Szabó József, akkori városi főszámvevő tett fel, hogy t. i. Debrecen város által tegye emlékeztetéssel hazánk ezeréves fennállásának ünnepét, hogy a debreceni egyetem céljaira a Hortobágyból szaktitson ki és engedjen át 10,000 holdat — tehát több millió korona értékűt — sommi sem lett, de két tanszék alapjául 200,000 koronát szavazott meg a város, oly módon, hogy ez összegnek 5% kamatait, míhelyt az illető tanszékek tényleg felállítatnak, azonnal folyósítani fogja. Ennek az alapítványnak terhére két új bölcsészeti tanszék már a jövő iskolai évről tényleg be fog tölteni.

Ugyancsak megtette a maga ajánlatát a debreceni ref. egyház is, egy tanszék alapjául 100,000 koronát szavazván meg. Ez az ajánlat később ugyan vitássá tétetett azon a címen, hogy a debreceni egyház egyes tagjai összesen a megajánlott 100,000 koronát meghaladó összeget adományoztak már a bölcsészeti fakultás céljaira, azonban végre is egy olyan határozattal oldatot meg a vita, amely szerint a debreceni egyház ugyan vállalt kötelezettségét immár lerovtottnak tekintti, de azért ezt a 100,000 koronát hajlandó azonnal befizetni, míhelyt az egyetem valóban létesül.

Előzőben ugyanis a bölcsészeti fakultás helyébe — mely alatt harmadik akadémiai fakultás is lehet érteni — mindinkább a Debrecenben felállítandó protestáns egyetem gondolata lépett előtérbe. E változásban alighanem része van az 1848. évi XX. t. c. végrehajtása című megindult mozgalomnak. Annak a teljes egyenlőségnek, amelyet ez a törvénycikk a bevett vallásfelekezetre nézve elvként megállapít, következményeként mondotta ki a magyarországi református egyház egyetemes konventje 1900. évi 43. számú határozatában, hogy a „különböző egyházak jogviszonyait rendező és az egyházak jogállására vonatkozó országos törvények értelmében a protestáns egyházak is jogosan kívánhatják az állami egyetemen a protestáns theologiai fakultás felállítását.”

Csakhogy ennek kívánására — úgy látszik — magának a református egyháznak sem volt nagy kedve. A ref. egyház szereti az egyházi tovékenység területét minden más társadalmi körétől — így az államétól is — élesen elhatárolni s elvi álláspontja az, hogy sem az egyháznak az állami, sem az államnak a szorosan vett egyházi ügyekbe nem kell beavatkoznia s állam és egyház, mint külön két társadalmi kör egymással össze nem vegyitendők.

Az állami egyetemen felállítandó protestáns theologiai fakultás gondolata ez okból a református egyházkerületeknél nagy tetezésre nem találhatott. Először a dunánélleki egyházkerület nyilatkozott e tárgyban, kijelentvén 1902. évi rendes közgyűlésén, hogy nem kívánja a protestáns theologiai fakultásnak állami egyetemen felállítását, hanem protestáns egyetem létesítését kívánja és pedig Debreczen, az itteni főiskolának bölcsészeti fakultásával és tanárképző intézettel kiegészítése által.

A dunánélleki egyházkerület ezen állásfoglalása után a újszászlai egyházkerület 1902. évi évi közgyűlésén Puky Gyula, Debreczen város és Hajdu vármegye akkori főispánja, egy s dunánélleki, mint a tisztán egyházkerületnek tanácsbírája, terjesztett elő hasonlótól indítványt, melynek veleje en: Mondja ki az egyházkerületi közgyűlés, hogy a protestáns theologiai fakultásnak az állami egyetemen felállítását nem kívánja, hanem kívánja a debreceni főiskolának egyetemű fejlesztését, a jelenleg létező két fakultás egyetemi színvonalra emelésével, a bölcsészeti fakultás és tanárképző intézet felállításával; esetleg a Debreczenben létező gazdasági tanintézet alapján egy gazdasági fakultás kombinációjába vételével; egyelőre orvosi kar nélkül ugyan, de olyan szervezettel, hogy a közközház és háskópepede bevonásával tisztai orvosi tanfolyam is nyitható legyen. Az így létesítendő egyetem a magyarországi református egyház konventjének, mint fenntartó testületnek közvetlen hatósága alá helyeztessék. A szükséges költségek fedezése a debreceni főiskola létező vagyonainak jövedelméből, továbbá a református egyházkerületek a testvér ágostai evangélikus egyház és a helyi törvényhatóságok — tehát Debreczen város és Hajdu vármegye alapítványai, — a református egyetemes konvent által meghatározandó fenntartás hozzájárulás és az 1848. XX. alapján követelhető állami dotáció útján történjék.

Az egyházkerületi közgyűlés ezt az indítványt kintadta a főiskolai igazgatótanács akadémiái bizottságának, azzal az utasítással, hogy magát az indítványozó Puky Gyulával kiegészítvén, terjeszsen elő részletes javaslatot a debreceni egyetem keretei és szükségletei tekintetében, — valamint nyilatkozzék abban a kérdésben is, vajjon az állami egyetemen protestáns theologiai fakultás létesítését kívánatosnak véli-e.

Az akadémiái bizottság munkálatainak alapjául az akadémiái tanács megbízásából dr. Ferenczy Gyula készítet egy tervezetet, melyszerint a bölcsészeti fakultás és tanárképző intézet felállítását, mint elődázhatatlan szükségesség von megjelölve s tán ezen azért a lehető leg-szerűsebb keretek között tervezve. E munkálattal sereinthea létesítendő bölcsészeti fakultáson, — mely ugy, mint a budapesti egyetemen is, magában foglalná a bölcsészeti-nyelvtudomány-történeti szakcsoporton kívül a matematika-természettudományi szakcsoportot is, — a budapesti egyetemen 46, a kolozsvári pedig két fakultásra osztva 26 tanár által ellátott tudományokra összesen 12 tanszék állítatának, melyből 7 a bölcsészeti-nyelvtudomány-történelmi tárgyra, 5 pedig a matematika-természettudományi tárgyra esnek.

Az akadémiái bizottság a hozzáttelt indítvány tárgyalása során mindenképp kimondta, hogy protestáns theologiai fakultásnak az állami egyetemen felállítását kívánatosnak nem tartja. Anután kiterjeszkedett arra a kérdésre is, vajjon a tervezett egyetemen a létező fakultások változatlanul fennmaradhatának-e s arra a megállapodásra jutott, hogy egyetemi színvonalra biztosíthatásá

érdekéből a theologiai karon legalább 6, a jogi karon legalább 10 tanszékre föléltelendő szükség von s így még egy theologiai és 2 jogi tanszék felállításáról mindenesetre gondoskodni kellene. A bölcsészeti fakultásot sem látta a Ferenczy által tervezett keretekben megvalósíthatónak a legszükségesebb tanszéknek számát — a bölcsészeti-nyelvtudomány-történelmi csoportba tartozókat saorítván 2-vel — 14 ben állapította meg. De kimondta az albizottság azt is, hogy ezen legszükségesebb keretekben túl kívánatos még a theologiai karon 2, a jogi karon 2, a bölcsészeti karon — és pedig a matematika-természettudományi csoportban — öt tanszék felállítása. A gazdasági és orvosi fakultás gondolata nem vétetet kombinációjába.

Az egyházkerületi közgyűlés 1903 novemberben tárgyalta az akadémiái albizottság előterjesztését. Az indítványt tevő Puky Gyula már ekkor nem volt debreceni főispán, tisztánúttal egyházkerületi tanácsbírói tisztéről is lemondófélben volt s az indítványt tárgyaló közgyűlésen jelen nem volt.

Az egyházkerületi közgyűlés, a főiskolai igazgatótanács javaslatára, az akadémiái albizottság munkálattal azzal a módosítással, hogy a theologiai fakultáson legalább 7, a bölcsészeti fakultáson pedig legalább 15 — és pedig ebből a bölcsészeti-nyelvtudomány-történelmi csoporton 10 — tanszék létesítése okvetlenül szükséges, a bizottság javaslatában foglalt azon gondolatot azonban, melyszerint a kerület a konvent útján az ösenelendő országok aszint első a debreceni egyetem céljaira országos egyházi-adó kivetésére javaslatot tegyen, mint az eszme népszerűsítésére alkalmas, végleg eljött; — megbízta a főiskolai gazdasági tanácsot, hogy a főiskolának a debreceni protestáns egyetem, bölcsészeti fakultás és tanárképző céljaira meglévő alapjait mutassa ki; — kimondotta övileg egy theologiai vagy bölcsészeti tanszéknek az egyházkerületi pénztár terhére felállítását s az eszme sikeres propagálhatása céljából az egyházkerületi elnökség vezetése alatt 16 tagból álló központi egyetemi bizottságot alakított; ugyancsak e célból elhatározta azt is, hogy minden egyházmegyében valláskülönbség nélkül választandó tagokból egyetemi bizottságok alakítandók, — Debreczen város és Hajdu megye területére pedig maga a kerület válassza ilyen bizottságot; végül kimondta, hogy megkeresi Debreczen várost és a debreceni református egyházat, hogy bejelentet alapítványaikat biztosítsák.

Ez alatt az 1848. évi XX. törvények végrehajtása című megindult mozgalmal s határozottabb alakot öltött és az egyetemes konvent felhívta a református egyház keüelibe tartozó iskolák fenntartó testületeit, hogy fedszetlen — tehát állami hozzájárulás útján fedszetlen szükségleteiket mutassák ki. Ennek folytán készült dr. Bartha Béla tollából a bölcsészeti fakultással és tanárképző intézettel kiegészítendő debreceni főiskola fedszetlen szükségleteit föltüntető azon munkálatt, melyet az egyházkerület 1904. évi évi közgyűlésé magávéá tett, mely az előző évi határozatban megállapított keretek közt mozog, azzal a különbséggel, hogy a jogi karon az akkor meghatározott 10 helyett — minden indokolás nélkül — 9-ről szól. E munkálatt, — melynek számításai meglehetősen komplikáltak — az összes fedszetlen szükségletet évi 212,000 koronában állapítja meg.

E munkálatt 1905 tavaszán került a konvent elé, mely azt felülvizsgálat céljából kintadta tanügyi bizottságának. A tanügyi bizottság jelentését és javaslatát — melyet Décsi Imre szerkesztett — a konvent 1905 novemberben elfogadta.

(Folyt. köv.)

Andrássy rendeletei Bihar vármegyéjéhez.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter Bihar vármegyéhez legújabbán három rendeletet küldött: mind a három világot vet arra, hogy az elkeseredett küzdelemet, melyet a régi rendszer az új korszak ellen folytat. Glatz Antal főispán a legnagyobb jóakaratral vette át a hivatal vezetését, ennek ellenére kezdetül fogva kíméletlenül támadták és támadják; s a támadások természetesen nem csak a főispánnak, hanem az új kormányuk szónak.

De a régi rendszer új küzdelemben súlyos vereségek érték. Országra szóló kudarcot vallottak a bakais ügyben, amikor valósággal erkölcselenséget akartak jogszokássá avatni. Az ajándék kérdését tudvalévőben Szilföly Ferenc magyarorszáki főszolgabírónak, a híres kortesvezérnek fegyelmi ügye vetette fölszínre. A vármegye közigazgatási bizottsága kimondta, hogy a vizsgálatot nem kell kiterjeszteni a kérdésre: kapott-e a bíróról ajándékba tüzfegyvert, mert hiszen a tisztviselő megajándékozása Biharban régi szokás. Mindenek élénk emlékezetében van még, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a hozzá ez ügyben intézett interpellációra mily korrektt feleletet adott, az egész ország közvéleményének lelkes helyeslése közepette fejtérni ki a közigazgatás tisztaságáról, a tisztviselők reputációjáról vallott elveit.

A belügyminiszter ez ügyben most energikus rendeletet is küldött a vármegyéhez, a főispán föllebezése folytán megsemmisítendő a közigazgatási bizottság határozatát. A miniszter elrendeli, hogy igenis, a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat során ezt a vádat is vizsgálat alá kell venni: kapott-e a főbíró a püspökségtől és káptalanától tüzfegyvert ajándékul, rámutatván arra, hogy a köztisztviselő hírei hivatalát is gyakorolva ezért óvakodnia kell még a gyamu látszatától is, ami a nép körében féltékenykedésnek tartatlanságba vetett hitet.

Egy másik rendelet a belügyminiszternek arról tesz bizonyosgot, mily féltékenyen őrökdi Andrássy Gyula gróf a törvényhatóságok autonóm jogain. A főispán intézkedését sem hagyja mindenen jóvá, ha annak csak legeszkélyben mértékben is az önkormányzati jogra nézve sérelmes magyarázatot is lehet adni. Minapiban ugyanis a főispán elrendelte, hogy a vármegye közigazgatási életében előforduló minden fontosabb okiratot neki bemutatassanak. Ebben Miskolczy Ferenc alispán égbekiáltó sérelmet látott s nem késett a belügyminiszterhez fordulni, hogy a főispán e rendeletét változtassa meg. Ez ügyben megérkezett a belügyminiszter döntése, aki leiratában előre bocsátja, hogy úgy az adott fölvilágosításokból, mint a főispán kérdések fölívásának szövegéből is világosan kitűnik, hogy itt senki sem akart autonóm jogokat sértani: a főispánt a legjobb intenciók vezették, amikor ismerni akarta a gondjaira bízott vármegye ügyeit s ellenőrző jogának gyakorlása végett a folytonos írásbeli fölvilágosítások kérése, jelentések beküldésére helyett olyan eljárást akart életbe léptetni, amely rá is, az alispánra is kevesebb munkaterhet hárított volna. Mindazonáltal — folytatja rendeletében a miniszter — noha a főispánnak a törvény jogot ad arra, hogy minden ügyiratot megtekinthessen, ahányszor csak jóának látja: még sem hagyja jóvá egészen a főispán ez intézkedését, mert emellett jogának nem lehet oly kiterjesztését magyarázatot adni, hogy nem esetről-esetre tett, hanem általános érvényű rendelkezés alapján kívánja minden ügy előzetes beutamatását. Megjegyzi azonban a minisz-

ter, hogy a közgyűlés és a közigazgatási bizottság alá tartozó ügyekre nézve a főispán rendeletét érvényben tartja, mert e bizottságok elnöke a főispán lévén: ismernie kell az ügyeket, amelyek e fórumok elé kerülnek.

Látnivaló e rendeletből az is, hogy Andrássy gróf nyilván tudja, hogy Biharban nem az autonómia védelméről, hanem arról van szó, hogy az új éra híveinek minél több akadályt gördítsenek az útjába.

Legjobban megelégedett azonban az autonómia főbb védőit harmadik leiratában, amely saigoru hangjánál fogva nagy és üdvös konsternációt keltett a nagyváradi vármegyében. Mikor ugyanis Tisza István gróf a decemberi közgyűlésen hevesen kikelt a főispán ellen: a vármegye lakossága erre spontán tüntetéssel felelt. A küszöbön levő új esztendő használták föl alkalmas s százával serlegtelők be a főispán elő advólás deputációba. Ekkor történt, hogy a kisterembe nem fért a nagy sokaság s a nyitva levő nagy terembe is benyomult. Ebből a jelentéktelen dologból is az autonómia szerelmét kovcsolták a régi rend emberei. Megvádolták a főispánt, hogy önként könyitotta a nagyterem ajtaját, holott az a törvény szerint csak az alispán nyithatja ki; hogy ott vandál pusztítást vittek végbe a butorokban és így tovább. Mikor pedig erre a főispán kijelentette, hogy a termet nem ő nyitatta föl, sőt előzetesen a deputáció érkezéséről sem volt tudomása: Kaszihelyi Zoltán főjegyző elkövete azt az izléstelenséget, hogy a vármegyezéhi hajdu- és cselédszemélyzetet vonaltatta föl tanunk a főispán ellen.

Erre az okvetetlenkedésre a belügyminiszter kemény hangu rendeletben felel.

— Kétségtől sem szenved, — mondja rendeletében — hogy a vármegyezház főltti felügyelet és rendelkezése az alispán hatásköréhez tartozik, ki e jogát a közigazgatás és közérdek szempontjából és figyelemba vételével gyakorolja. Az alispán ama eljárása azonban, hogy az alkotmányos kormány által a vármegye élére állított főispán elől a vármegyezéhi termetek elzáratta, nemcsak a legnagyobb mértékben tisztelenség, hanem a vármegye által rá ruházott hatáskörrel való egyenes visszaélés, amely föltétlenül elítélendő s ismétlődése a közszolgálat érdekében meg nem engedhető. A vármegyezház a közigazgatást s a vármegye közéletének érdekeit szolgálja s részéről nem látok semmi sérelmet főforogni abban, hogy a vármegye igénybe vegye. Eiebben méltán kelt megütőköszt a közszolgálatra káros ama akadékoskodás, melyet az alispán a vármegye törvényes főispánjával, mint az alkotmányos államhatóság helyi képviselőjével szemben tanusít, szem elől tévesztve azt, hogy az önkormányzati jogok nem arra valók, hogy közlök azokat személyes torzalkodásnak eszközeül használják föl. A kormány, mely az alkotmányos rend helyreállítására vállalkozott, az önkormányzat épégben tartásában látja ennek éppen egyik legnagyobb biztosítékát. De éppen azért, mert a törvényhatóságok önkormányzati jogait mindenki által tisztelgetben kívánom tartatni, épp oly kevéssé engedhetem meg a jogokkal való visszaélést, mint azoknak tényleges csonkítását.

A miniszter rendelete végén megbgyja, hogy ily értelemben az intézkedést haladéktalanul tegyék meg, ne akadályozzák a főispánt, hogy az ellenőrző jogát gyakorolva, a hivatalokat szabadon megtekinthesse s ne sérték meg a kötelei tisztelget, amivel neki, mint az államhatóság képviselőjének tartoznak. Az intézkedésről Andrássy mielőbb, legkésőbb azonban harminc nap alatt jelentést kér.

Komlóssy László és Sápý Sámuel országgyűlési képviselők tudósítása az országgyűlésről 1848-ban.

(Folytatás és vége.)

Délután az egész országos küldöttség, ki nem véve a Fő R. Rik. tagokat is, Kossuth szállásán jelentek meg, ott várta mind egyik a Nádor által elküldendő királyi választ, azonban több ízben aggodalmat szült hírek érkeztek, úgy hogy egy és más helyen befolyással bíró küldöttségi tagok eltávozások, munkálkodni a siker végett s különösen Herceg Eszterházy Pál, ifjú Gróf Cziráky, Lonovics püspök és mások is, kedvenc választ végett munkálkodtak: azonban egész estve, sőt fél 12-ig is sokszor összejött és ismét elszöledt tagjai a küldöttségnek hiába várakoztak, akkor végre képpen eszleltek, azonban Gróf Baththyány után, éppen akkor iratott alá Ó Felségo által s amidőn ez reggeli 8 óraker aszvejött küldöttségnek tudtára jött — ugyan akkor kevés idő múlva a királyi válasz tartalmához képest Ó Felségo a teljes hatalmu királyi helytartóól jött Gróf Baththyány Lajosnak Miniszter Elnökké lett kinevezése, azon meghatalmazásig, hogy Minisztérium alakítása va rá bízva. Tizenegy óraker Bécsből kijöttünk, Pozsonyba érkezve számos nép, magyar ruhába öltözött ifjuság a helybeli s Győr-ből is idejött egyen ruhás polgár katonák sorai között ment a küldöttség a Zoldfá ezim alatt fogadóhoz, ahol a terembe menve, Kossuth és az új miniszter Elnök az erkélyre lépven, Kossuth egy beszédell bemutatta az új Minisztert, felszólította a pozsonyi országgyűlési ifjuságot és polgárságot a jelen egyszerű reformok keresztül vitelére, a csend és rend fenntartására; az új Miniszter is nyilatvánította, miként nem szavak, hanem tettek által akarja a közbirodalmat megnyerni, azt eleve kikérte.

Hogyan alakuland a Minisztérium hivatalosan és hitelesen, nem tudhatni, annyi bizonyos, hogy Deák Ferenc, ha elfogadja, egy tárcát ő is kap, rajta kívül Báró Perényi Zsigmond, Gróf Széchenyi István és Báró Eötvös Józsefről is van szó, Kossuth Lajost is említik s ha vállal, ki sem marad, de azt mondják, nem akar minisztériumot vállalni, hanem a Minisztérium ujságát fogná szerkeszteni.

E nem is gyanított, annál kevésbé reménylett változás kevés napok alatt sok fennálló rendszereken változást fog tenni s néhány napok alatt működését megkezdi az Minisztérium.

Egyóbiránt Kossuth Lajosnak visszaterésünk alkalmával tartott beszédét a f. és 1848 ik évi mártius 13-án estve Pozsonyban tartott népgyűlésnek határozatát a /- alatt tisztelettel ide melléklém. Végre tisztelettel jelentem azt is, hogy a vasut tárgyában készült petitiót Bécsben lettem alatt vetük s azt a legelső alkalommal elő fogjuk terjeszteni.

Ki is töbnyire kedvezésekre ajánlott teljes tisztelettel maradtam. Pozsonyban mártius 18-án 1848. A Tekintetes Nemes Tanácsnak s Nemes Választott Hites közönségnek. Alázatos szolgálja Komlóssy László mpr. Országgyűlési követ:

U. J. Midőn fentebbi hivatalos tudósítás sebess postára feltetett, ma délután 1 óraker hirtelen kerülte ülés lőn hirdette, annál fogva visszavéven a postáról, a fentebbi tudósítást kötelességünknek ösmerjük annak eredményéről jelentést tenni.

Pest megye követe Kossuth Lajos előrebocsátván, miszerint Magyar Ország pillanatai vézteljesek lehetvén, indítványát indokolni nem fogja, annál fogva előterjeszti:

a) hogy a bécsi küldöttség eljárásáról a követi kar által egy nyilatkozat készítettvén, az kinyomattassék és a követek által küldöiknek mielőbb megküldessék;

b) ezen nyilatkozat egy Országos küldöttség által Pestre, hol az Erdélyiek nagy ingerültségbe vagnak, lokudtvén, ezen küldöttség igrkezzen lementele és fölvilágítás nyujtása által csendességet eszközölni.

c) Jelen Ország gyűlése a körülmények miatt ily állásban nem soká folytatódhatván, hogy a felállított Magyar Minisztérium erőteljesen működessék, addig is, míg egy a képviseleti rendezésen alapuló Ország gyűlése mielőbb Pestre öszebe hivatnék, határozat által mondassék ki, hogy némely halasztást nem szenvedő tárgyakban némely törvények alkotásában egyenkénti szavazásai befolyást gyakorolhassanak minden királyi városok, kerületek és káptalanok, szintugy mint a megyék. Ezen Törvény czikkelyek lennének a következők.

1. A Magyar Minisztérium rendszere.

2. A legközelebb öszebe hivatód Ország gyűlésének a nép képvisetele alakítása.

3. A közös teherviselésnek a Magyar minisztérium által kidolgozandó és ezen Ország gyűlésére beadandó kulcs szerint minden személyválogatás nélküli teljesítése t. é. november 1-től kezdve.

4. Az urbéri viszonyoknak megszüntetése.

5. A nemzeti Örseregnek Országszerte leendő életben léptetése.

6. A sajtószabadságait eskütszékkelli bizonyítása.

d. Végre mind a két Tábla ülésének folytonosan tartása (permanens).

Ezek Országos ülésbe bevitetvén a Főrendekhez átküldettek. Komlóssy László mpr. Sápý Sámuel m. k. országgyűlési követek.

Debrecen sz. kir. város muzeumából.

— A muzeumi bizottság ülése. —

Debrecen város muzeumi bizottsága ebben az esztendőben első ülését é héten tartotta meg a Csokonai-kör tanácskozó termében. Jelen voltak: Oláh Ferency tanácsnok elnöke mellett dr. Boldisár Kálmán, dr. Földy Gyula, Löfkovits Arthur, Maurer Emil, Péter Gábor, dr. Török Péter és Zoltai Lajos.

Az ülés legfontosabb tárgya volt a muzeum 1907. évi költségvetésének s ezzel kapcsolatban a folyó évre kérelmezendő állami segélyek felhasználása tervezetének megállapítása. A bizottság a muzeum gyarapítására célzó nagyobb szabásu tervezetet fogadott el, amelyhez a muzeumnak országos föfelügyelőségének hathatós támogatását és jóváhagyását kérelmezi. A régiségtár szaporítása végett részint rendszeres, részint kísérleti ástásokat akar végeztetni a halpi telken, ahol számos kisebb mesterséges halom emelkedik, többé-kevésbé szabályos csoportokban; a hónapvéd barakok körül, ahol népvándorlaskori temető van; Zámón a Kadarcas partján; Szepes pusztán; a poroszlói pusztán; Hajdúhadház határában; Egyeken; Elep pusztán, Klein Móric ur tanyáján; Pallagon, a Hidvéger testvérek bérletén. Ezenkívül 1—2 kisebb halmot megást a várostól nyugotra elhuzódó kettős halom sorban. Megföldetési készül a kő-és bronzkori műveltséget feltüntető két képet, Debrecen vidékéről való leletek felhasználásával. A néprajzi gyűjtemény fejlesztése érdekében legelső sorban a horthobágyi pásztor élet tanulmányozását s az ide tartozó összes jellegzetes tárgyak, szokások, hagyományok, mondák, mesék, szójárások, da-

lok stb. összegyűjtését vette fel a munkaprogramba. Felhatalmazta továbbá a múzeum őrét, hogy a néprajzi tárgyak gyűjtése végett kirándulásokat tegyen a Hajdúság, Nagykunság, Nyírség, Sárrett és Érmellék különböző helységeibe és városába. Tekintélyos összeget, 1200 koronát szánt szépművészeti célokra, képek, szobrok, műtárgyak vásárlására. E gazdag programhoz képest állította össze a múzeum ideai költségeloirányzatát, tekintettel a város állat már megszavazott és az államtól reményelt segélyek összegére. A város 2000 koronát ad a múzeum gyarapítására, ezen felül rendelkezésére áll az 1905. és 1906. évekről megmaradt 1158 kor állami segély, amelyhez még 2300 koronát kér a bizottság a főfelügyelőségtől. Ebből 800 a város házi pénztárát illeti megtérítésül a múzeumóri állás díjazásáért Gyarapításra tehát még mindig 1500 korona marad. Ehhez képest a bizottság a múzeum költségvetését 12,932-12 korona bevétellel és 12,685-46 kor. kiadással állapította meg. Főbb tételei a bevételeknél Lőkövits Arthur évi adománya 500, városi segély 6462 61, állami segély 3458-85, gyűjtés a 48-as hónapok, mint felvigyázók díjazására 760-66; helyiség, fűtés, világítás értéke 1750, gyarapítások: könyvtárnál 200, régiségtárnál 1458-85, néprajzi gyűjteménynél 1300, szépművészetiéknél 1200, butorozás és felszerelésekre 1000, rendezések, iradai költségek stb. 552-61, lakbér, fűtés világítás 1750, állami segélyből megtérítés a házi pénztárnak 800, öreg hónapok díjazása 624 korona. A bizottság helyesléssel s elismeréssel vette tudomásul, hogy Lőkövits Arthur igazgató, a bizottság elnökségével egyetértve a felvigyázókat alkalmazott 48-as agg hónapok díjazására s ezáltal inséges helyzetnek némi javítására társadalmi uton ismét 645 koronát gyűjtött. A bizottság a hazafias és humánus adakozóknak hálás köszönetet fejezi ki. Hanem egyuttal elhatározta, hogy a városi tanácsot felkéri: 1908 től fogva gondoskodjék a felvigyázókat alkalmazott öreg hónapok megfelelő díjazásáról, akiknek napjai már különben is meg vannak számlálva. Végül a bizottság a főfelügyelőség több rendbeli leiratát, amelyeket a múzeum ügyében küldött, tudomásul vette; néhány kisebb belkörü intézkedést tett s helybenhagyta a múzeum gondviselőinek időközben tett intézkedéseit. A múzeum múlt évi állapotáról készült kimerítő jelentés nagy elismeréssel emlékezik meg a helybeli sajtó jóindulatáról, amelyet múzeumunk iránt egész éven keresztül tanusított. E támogatásnak sok része van az elért örvendetes gyarapodásban. Ugyanazért a bizottság megbizta az elnökséget, hogy a helyi lapok szerkesztősegeinek levél állat köszönje meg a hathatós támogatást. Végül a kulturpalota építése érdekében emlékiratot intéz a városi tanácshoz meg a főfelügyelőséghez.

1928. ikt. sz.
1807.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Felkérem, hogy az alábbi körözést hivatalos lapjában közzétejtetni sziveskedjék:

Horváth János utazó órásmester, aki magát újszantannai lakosnak vallotta, de ott teljesen ismeretlen, valómása szerint néhai Horváth Ferenc földműves és Vitéz Borbála szülőktől Csornán született, az Aradon elhalt néhai Kovács Teréziával az 1892. évben Bukarestben kötött házasságot, román kath. vallású, özvegy 40 éves, Gyulán, Békés

kés vármegye kórházában ápolt betegnek születési és illetőségi viszonyai nyomozandók és az eredmény Békés vármegye alispánjával közlendő.

Gyulán, 1907 január hó 31-én.

Alispán helyett:
Dr. Dániel,
várm. főjegyző.

Miniszeri körrendeletek.

98.191. sz. M. kir. földművelésügyi miniszter.
VI/3-1906.

Valamennyi vármegye alispánjának és valamennyi törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének.

Dr. Pavlik Sándor kolozsvármegyei aljegyzőnek „A legeltetési rendről” című s a könyvpiacon bocsátott munkája a mezőgazdasági közigazgatás terén alkalmas gyakorlati kézikönyvül szolgálhat, miért is arra, mint ilyenre a Cim figyelmét felhívom, közölve, hogy a mű a szerző sajátja s bolti ára 2 korona.

Budapest, 1907 január 27.

A miniszter helyett:
Mezőssy,
államtitkár.

9730. szám. Magyar királyi honvédelmi miniszter.
12.

Debrecen sz. kir. város közönségének.

Az 1899. évi január hó 22-én kelt 1482-XIX. számú és valamennyi magyar és horvát törvényhatóságnak kiadott honvédelmi miniszteri rendelet hatályát ezennel a cs. és kir. közös hadseregbeli lóállalkozókra vonatkozólag is kiterjesztem.

Ebből kifolyólag felhívom a törvényhatóságot, hogy a járási tisztviselőket és ezek által az illetékes közönségeket és közönségeket utasítsa, hogy ezenal a kincstári lóállalkozók vagyoni állapotában előforduló kedvezőtlen körülményeket az érdekeltek cs. és kir. közös hadseregbeli pótkövet parancsnokságokkal is közöljék.

Budapest, 1907. évi január hó 25-én.

A miniszter helyett:
Bolgár,
államtitkár.

Hirek.

— Szabadságon. Oláh Károly kulturtanácsos szabadságra ment, távollétében a kulturügyeket Varga Károly tb. tanácsnok fogja intézni.

— Az üzletvezetőség figyelme. A m. kir. államasutak debreceni üzletvezetősége, tekintettel a vonatok késésére, akképpen intézkedett, hogy a Debrecenzől induló és ide érkező vonatok nagyobb késéséről a közönség az üzletvezetőség hivatalának (Tisza-palota, piac-utcai kapu) bejárata alatt alkalmazott táblákról mindenkor értesülhet.

— Huszárok a bánban. A jogász- és tisztviselő-egylet február 2-iki bálján az történt, hogy két jókedvű huszár tiszt lóháton ment fel a mulatságra. A városi tanács, mint az Arany Bika szálló tulajdonosa átitrt az ügyben a parancsnoksághoz és átitratban erőlyesen tiltakozott az ellen, hogy a jövőben ilyesmi ismételtlen előforduljon.

— Ének a mi elhetetlenségünkről. Azoknak, kik az újságoknak nemcsak hirrovatát olvassák el, bizonyára feltűnhetett, hogy Debrecen haladásáról, alkotásairól és

kulturális, emberbaráti áldozatairól alig olvasunk jelentősebb dolgokat a budapesti lapokban. Míg talán Kajászó-Szentpéterről, vagy Abaujár-kenyeh haladásáról is többször hallunk dicsőítéseket zengeni, mint felőlünk. Nem akarunk rámutatni arra, hogy egyetlen-egy budapesti lap sem emelt szót a debreceni egyetem mellett, azt is elszívjuk, hogy egyéb milliányi befektetésünkről sem emlékeznek meg, pusztán csak arra mutatunk rá, hogy például a budapesti lapok közgazdasági rovataiban hétről-hétre ki vannak tűntetve a vidéki husárok, de Debrecen hiányzik a kimutatásból. Ugyancsak haszatalanul keresünk a debreceni pánci árakat, piacforgalmak és több éfélekét, melyek nagyon csekély dolgoknak látszanak, de jellemzik a mi éhletlenségünket. Pedig most még azt sem foghatják ránk, hogy a saját zsirukban fulunk meg, mert elűntek a régi boldog idők és mindenki nehéz körülmények között él. Annál kevésbé olvasunk a budapesti lapokban valami felemelőt, szépet városunkról, pedig csinálunk mi dicséretes dolgót is, habár nem is kürtöljük világgá. Most csak ennyit, legközelebb azonban elmondjuk az okokat, melyek szomorú bizonyítékait fogják adni a mi éhletlenségünknek.

— **Köszönet Thaly Kálmánnak Székesfehérvárról** jelentik: Fejér megye törvényhatósági bizottsága, Széchenyi Viktor gróf főispán elnöklésével tartott közgyűlésén, Huszár Agoston volt alispán indítványára köszönetét nyilvánította Thaly Kálmánnak II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazahozatala körül szerzett érdemeiért.

— **Az idei sorozás.** Az idei sorozás ápril hónap 2-ikán kezdődik. Ezen napon az 1884-ben született debreceni illetőségű ifjak jönnek sor alá; a következő napokon az 1885 és 1886-ban született hadkötelesek soroztatnak.

— **Értekezlet a Duna—Tisza csatorna ügyében.** A Duna—Tisza csatorna ügyében értekezlet lesz Budapeston e hó 11-ikén; az értekezleten Debrecen sz. kir. várost Kovács József polgármester, Aczél Géza főmérnök fogják képviselni.

— **Személyi hir.** Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója a napokban városunkban időzött és látogatást tett a városi múzeumban.

— **Simonffy Imre betegsége.** Igaz örömmel jegezzük fel, hogy Simonffy Imre kir. tanácsos, nyugalmazott polgármester állapotában örvendetes javulás állott be úgy, hogy a köztiszteltben álló férfit élete mentve van és bár hosszabb ideig fog tartani felgyógyulása, most már bizony, hogy felépülése után ismét láthatjuk az ő nemes és tiszteletreméltó alakját közéletünk javára munkálkodni.

— **Zagyva Lajos halála.** Zagyva Lajos kir. közjegyző, ki csak nem régen jött városunkba Mezőtúrról, február 5-én, 57 éves korában, hosszas betegség után jobblétre szenderült. Temetése nagy és osztatlan részvét mellett f. hó 8-ikán délelőtt ment végbe. Áldás emlékére.

— **A közigazgatási bizottság ülése.** A közigazgatási bizottság február 5-ikén tartotta rendes havi ülését. Az ülésen Wespéry Zoltán főispán elnökelt. Jelen voltak: Kovács József polgármester, Bészler Károly tv. főjegyző, árvaszéki elnök, Latinovics Mihály főmérnök, Eisenmann Oszkár h. pénzügyigazgató, Dr. Tüdös Kálmán főorvos, Dr. Csányi Viktor kir. tanfelügyelő, Magos György tiszti fő-ügyész, Galánfy János dr. kir. ügyész, Dr. Tüdös János, Rickl Antal, Kiss Albert, Somogyi Pál, Márton Imre, dr. Fejér Ferenc. Az ülésen a szakelőadók bemutatták jelentésüket, melyeket a bizottság tudomásul vett.

— **Értekezlet a hatósági mézsárszék ügyében.** Városunknak legutóbb tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésén János Zoltán biz. tag interpellációt intézett a városi tanácsához a hatósági mézsárszék felállításának ügyében. Ebben az ügyben a héten értekezlet volt a városházán, mely értekezleten Körner Adolf tanácsnok elnökelt. Jelen voltak kivüle: Szávay Gyula a kereskedelmi

és iparkamara titkára, Rédei Rezső dr. segéd titkár, Csáky János vághidai igazgató, Axmann Gyula állatorvos, János Zoltán bizottsági tag. Az értekezlet megvitatta János Zoltán ismeretes indítványát, érdemleges határozatot azonban nem hozott, mivel nincsenek összegyűjtve a közlélmészésre vonatkozó adatok.

— **A tizenegyedik gyógyszerészár.** Leleszi Kovács Nándor, a tizenegyedik gyógyszerészár tulajdonosa arra kérte a helygymnázist, engedné meg, hogy gyógyszerészár a Mester-utca belső területén állíthassa fel. A miniszter a kérvényt véleményezés végett leküldte a városi tanácshoz. A tanács f. hó 7-én tartott ülésében az áthelyezést nem véleményezte.

— **Halálózáás.** Vettük a következő gyszajrelentést: Versecz thf. város tisztikara mély fájdalommal tudatja, hogy szeretet és becsült tisztára: Popov Milutin városi levéltárnok f. évi február hó 5-én, esti 7 órakor bugzó és hű szolgálatának 5-ik évében, hosszú betegség után elhunyt. Legyen áldott emlékezet! Versecz, 1907. évi február hó 6-án.

— **A siketnémaikat gyámolító egyesület ülése.** A siketnémaikat gyámolító debreceni egyesület a napokban igazgatótanács ülést tartott Wespéry Zoltán főispán egyesületi elnök elnöklésével. Az ülésen jelen voltak Wespéry Zoltáné, Vargházy Dalm Teréz, dr. Popper Alajosné és Sepsy Dezsőné urasszonyok, továbbá Aczél Géza, K. Tóth Kálmán, Péntes Sándor, Dr. Czeglédy Mihály, Lestyán Adorján, Rásó Gyula, Dr. Irinyi István, Márk Endre, Kiss Sándor, dr. Csányi Viktor, Kozma László, ifj. Schvarcz Vilmos és Koncz Ákos egyesületi főjegyző és Gácsér József igazgatótanár.

Wespéry Zoltán főispán elnök megnyitván az igazgatóügyi ülést, megköszöni az egyesületnek elnökét történt megválasztását. Szép beszédben vázolta ezen emberbaráti intézmény áldásos voltát és bár eddig is figyelemmel kísérte az egyesület működését, a jövőben még nagyobb buzgalommal fogja azt előmozdítani. A főispán elnök beszédét az igazgatótanács éljenzéssel vette tudomásul.

Ezután Gácsér József igazgató terjesztette elő 32 pontból álló jelentését. Az elmondottakból örömmel győződhethet meg mindenki az áldásos intézmény fejlődéséről.

Az igazgatótanács, tekintettel Gácsér József igazgatótanár fáradságtalan működésére, részére 300, azaz háromszáz korona fűtési és világítási átalányt szavazott meg.

Megbizta továbbá Aczél Géza főmérnököt és igazgatósági tagot, hogy a szakközégek bevonásával készítse el a siket-néma iskola épületének tervét és költségvetését, hogy az minél előbb felépíthető legyen.

Végül az igazgatótanács a siket-néma egyesület javára rendezendő színházi előadás programjának kidolgozására bizottságot küldött ki.

— **Kövé vált erdők.** Mint Newyorkból írják, az amerikai kormány elhatározta, hogy a nagyhírű arizoniai kövé vált erdőket törvény oltalma alá helyezi. Ezek a kőerdők a nagy amerikai természeti csodák legérdekesebbje közé tartoznak. Megkövesült fa csodában véve, nem éppen nagy ritkaság; mindenütt láthatni ilyen maradványokat és különösen Kairó környékén találhat szép példányokat, valamint az újabb tuniszi és algéri ásatásoknál is. De arizonai sivatag erdejének nagyszerűségével nem vetekedhetik más a világon. Itt egy egész hatalmas kövé vált erdőség tölti ki a több mértől hossz, kilométernyi széles és 15—20 m. mély völgyet. Az egész vidék kopár és pusztá, a völgy oldalán is csak igen gyér és satnya növényzet tengődik. A kövé vált fatörzsek közül sokat szét hasított már az idő és félmétertől egész hétméteres darabokban hevernek körül, míg a legérdekesebb példányok óriási magasságig épségben nyulnak föl. Nem egy hetven méter magas és másfél méter átmérőjű. Az egyiket a kövesült hidnak nevezik, mert retteg mélység fölött nyulik át a hatalmas törzs, két végével a két partra támaszkodva. A törzsnek kövesedése oly

tökéletesen ment végbe, hogy a belsejük valósággal chalcidonná és a-hattá vált. Így természetesen az értékük is tetemes és alapos oka volt rá az Egyesült-Államoknak, hogy az ipari kihalás ellen megvédjék őket.

Egyébként az amerikai tudósok ezt a magyarázatát adják a fák megkevesülésének: A növények a komzárk családjához tartoznak és a földről már rég eltűntek. Erben az igen régi korban az arizonai tájakra, földsílyedés révén, behatolt az Óceán vize és elborította a növényeket. Ezek közül a gyöngébbeket elragadta az Óceán árja, az erősebbek azonban helyt álltak és a körülöttük zajgó só és homok lassankint vastag, erős réteggel vonta be őket. Évezredek múltán a talaj ismét emelkedett és a víz lefolyott róla. Ekkor azután a természet folytatta működését. A forrószag fagy, esőzés és áradások hatása alatt lassankint leropedyezett a fatörzset körülvevő réteg és az évezredes páncél mögött előtűnt a fa eredeti alakja.

— **Gyufagyár Debrecenben.** A napokban olyan mozgalomról értesültünk, melynek célja volna egy gyufagyár felállítása városunkban. Az eszme igen jó és megvalósítása esetén sok munkás kéne adna a gyár kenyerét.

— **Az utcai járókról.** A változatos tétel, elismerjük, hogy terhes kötelezettséget ró a háztulajdonosokra, mert reggeltől estig tisztítani kénytelenek a járókat. Annál csodálatosabb, hogy míg a háztulajdonosok obbeli kötelezettségüknek lehetőleg eleget tesznek, addig a kollégium háza előtt, de meg a nagytemplom előtt is a járók életveszélyesek, aminek egyik és fő oka az, hogy az ereszek amott nincsenek csatornával ellátva. Már pedig azt hisszük, hogy a gazdag kollégiumnak és egyháznak pénzátára megbírná az ereszesatornák felrakását és ezzel együtt a járó letisztításával járó költségeket is.

— **A helyettes anyakönyvezetói állás.** A közigazgatási bizottság a Járossy Lajos lemondása folytán megüresedett helyettes anyakönyvezetói állásra első helyen: Oláh Gyulát, második helyen Lösch Istvánt és harmadik helyen Szabó Gyulát jelölte.

— **Korai hírek.** Nap-nap mellett olvassuk egyes hetilapokban, hogy a város új színházat épít, melynek terveit a főmérnök már elkészítette, továbbá hogy a postapalota ma holnapra épül és több effélek. Ezek a hírek mind koraszülöttek, mert a főmérnök nem készítte el az új színház terveit és a postapalota ügye sincs még elintézetve.

— **Vidéki rendőrkapitányi kongresszusa.** A törvényhatósági joggal felruházott szabad királyi és rendezett tanácsú városok rendőrkapitányai február 18-án Budapesten országos rendőrkapitányi kongresszust tartanak a vidéki rendőrség közérdekű dolgainak megvitatása és a vidéki rendőrség újjászervezése érdekében. A kongresszust Hegedűs Sándor marosvásárhelyi rendőrkapitány, mint az 1893-ban Budapesten megtartott országos kongresszus által kiküldött permanens bizottság elnöke hívta össze, aki egyuttal felkérte az érdekelte rendőrkapitányokat, hogy résztvételüket február 12-éig levélben, vagy táviratban közöljék vele. Az országos kongresszus eddig megállapított programja a következő:

Február 17-én este hét óraker találkozás és ismerkedés a Pannónia-szálló éttermében. Másnap, február 18-án délelőtt tíz óraker lesz Post vármegye székhelyében az országos értekezlet a következő napirenddel: a) a kongresszus tisztviselő karának megválasztása, küldöttségek szervezése; b) előterjesztés a vidéki rendőrség újjászervezése tárgyában; c) előterjesztés a magyarországi rendőrkapitányok és rendőrtisztviselők egyesületének megalakítása tárgyában. Február

19-én délelőtt: Tisztelgések; az államrendőrségi intézmény megtekintése és tanulmányozása. Bankett, a rendőrség által megjelölendő helyen és időben.

— **A nagyderői gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kurára messze idegenbe, tengerentérről áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot egy hely használhatják a Nagyderőn, hol a vízgyógyimódot minden modern eszköze, a fürdőberől elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőberől Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, oly költséggel felszereltetve a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint ahol a világon. A víz alkalmazása gyógycyclokor, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknel eredményel alkalmazhatjuk. Általában a vízgyógyimódot edzőleg, étetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szervek megváltozott működésük izdették elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zarándok ki a vízgyógyimódot alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyorsank mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erket feléliknt és a lassan működő szerveket felrisszti. Eredményel alkalmazható tehát a vízgyógyimódot és annak különféle alakja: 1. Sulyos betegségek utáni egyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek hurto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérzegyengység-, sápkór-, kövérések, közsény-, görvélykór- és cukorbetegségeknél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringést zavaroknál, vértulolás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokadala jelenségeinel, a mint: fejförös, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szivbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségeknel, göröcs és hideges állapotoknál. — A nagyderői hidegvízgyógyimódot modern és cziszszérü berendezése, fekvése és kitünő puha vize fölötté kézzelmeny tenyezök a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szemlyezet végzi a teendököt, az árak mérsékeltok. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva tartfálnak: d. e. 9 óráig és d. u. 3—8 óráig; nőeknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki terben meg élvezett egészségét a nagyderői hidegvízgyógyimódotben.

— **ELADÓ BOR.** Érmelleki, diószegi az eszernyolcszsznyolcvan évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizling 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknel (városház I. em. 23. ajtó).

Szerkesztői üzenetek.

Orvosdoktor. Azt a bizonyos cikelyt mi is olvastuk, de nem botrányoztunk meg, mert szinzigazságot írt az illető. Az igazmondás azonban faj, ez az oka annak, hogy a válszser erős volt. Mintán azonban a vita nem a mi lapunkban indult meg, a beküldött cikelyt nem közölhetjük.

Szakszár. Magüvelében feleletnek kérdésére, annyit azonban már most is mondhatunk, hogy óhajtatásit alig tudjuk teljesíteni.

A. E. Intézkedünk a kérdéses ügyben.

745—1907. szám.

Árverési hirdetés.

Debrecen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező zárt sertés vásártéren gyakorolható kizárólagos étel és ital árulási jogot az 1907. év február hó 15-től kezdődőleg 1909. év december hó 31-ig terjedő időre — az 1907. év február hó 9-én délelőtt 9 óraker a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen bérbeadja és az árverelni szándékozókot ezen árverésre azzal a megjegyzéssel hívja meg, hogy a kikiáltási árnak, vagyis 400 koronának a 10%-át az árverést fogadásító bizottság kezeihez előzetesen letenni tartoznak és hogy az árverési feltételek a városi számvveői hivatalnál közszemlére kitétettek.

Debrecen, 1907. január 31-én.

A városi tanács.